

Dozor státní nad podniky zastavárenskými vykonávají živnostenské úřady.

Ustanovení zák. čl. XIV. z r. 1881 se nevztahují na státní zastavárny a na jejich zprostředkovací ústavy, dále na takové obchody, které dávají zálohy na suroviny nebo na zboží uložené v tržnicích, prodejnách nebo v komisionářských skladištích, a na obchody, které půjčují na cenné papíry, pokud nejsou zastavárnami.

Otázka, pokud ustanovení cit. zák. čl. má býti použito v příčině zastaváren zřízených municipiemi a obcemi, nebo v příčině zastaváren vydržovaných akciovými společnostmi, byla řešena od případu k případu zvláštními nařízeními.

Literatura.

Ernst Mayerhofers Handbuch für den politischen Verwaltungsdienst (svazek I., II., V. a VI. vydání z roku 1900). Oesterreichisches Staatswörterbuch — Handbuch des gesammten österr. öffentl. Rechtes. Naučný slovník dr. Frant. Ladislava Riegra (vydání z roku 1872). JUDra Frant. Xav. Veselého Všeobecný slovník právní.

Josef Žlábek.

Zastupitelské úřady

viz Diplomatictí zástupci
a Konsulární právo.

Závodní rady.

Viz též „Organisace zaměstnanecké, odborové a závodní“, sv. II., str. 1174 n.

Snahy po sociálně spravedlivějším řádu v závodech se projevovaly v zemích českých již před první světovou válkou. Zaměstnancům se podařilo ve výrobních oborech, kde byli nejlépe odborově organizováni, že jim byla přiznána určitá spoluúčast na řešení otázek, které se dotýkaly vnitřních poměrů v závodě. Po první světové válce došlo pak v samostatném státě československém k zákonné úpravě působnosti orgánu, který měl hájiti hospodářské, sociální a kulturní zájmy zaměstnanců v závodě. Zákon o závodních radách v hornictví z r. 1920 a zákon z r. 1921 o závodních výborech v ostatních závodech výrobních znamenají u nás první krok na cestě k hospodářské demokracii. Místo dřívějšího neomezeného rozhodování zaměstnavatele v závodě nastupuje tu určitý režim konstituční, zaměstnavatel nemůže rozhodovati o mnohých otázkách týkajících se pracovního poměru sám, nýbrž si musí vyžádati sou-

hlas nebo jinou součinnost závodního zastoupení zaměstnanců. Tento zásah státu do dřívějšího samovolného rozhodování zaměstnavatele o správě závodu je diktován skutečností, že zájem na dobrém chodu, zdatu a rozvoji závodu má nejen zaměstnavatel, nýbrž i zaměstnanci a celé národní hospodářství. Je proto nutno, aby při provozu závodu bylo dbáno nejen zájmů zaměstnavatelových, nýbrž též hmotných, sociálních a mravních zájmů zaměstnaneckva a národního celku.

Přesto, že vztahy mezi zaměstnavatelem a jeho zaměstnanci se po zavedení závodních rad a závodních výborů v době před druhou světovou válkou podstatně zlepšily, nebylo dosaženo plně toho, aby obě strany spolupracovaly v dohodě na rozvoji hospodářského života. V poměru mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci převládal před válkou boj zájmů.

Bylo jasno, že změnou hospodářských a sociálních poměrů v Československu po druhé světové válce musí dojiti k další pronikavé změně a zesílení úsilí o samosprávu práce. Závodní rady, zřízené po květnové revoluci odborovým hnutím, jsou výrazem změněných poměrů hospodářských, sociálních a politických, jsou nástrojem lidové demokracie na poli hospodářském a výrazem vyvrcholení dosavadních snah zaměstnanců o spoluúčast na vedení a správě závodu. Nedostatek zákonné úpravy v tom směru, na kterou nebylo v revoluční době času, nahrazen byl směnicemi Ústřední rady odborů, jejímuž vedení a usměrňování činnosti závodních rad se v krátkém čase podařilo, že počáteční závady a nedostatky, k nimž někde při uplatňování rozšířené působnosti závodních rad došlo, byly již dávno odstraněny. Závodní rady revoluční mají velké zásluhy o to, že jsme bez velkých otřesů hospodářských, sociálních a politických přešli do nových poměrů z té hospodářské a mravní bídý, do které nás uvrhla šestiletá válka a okupace. Závodní rady zabránily úplnému hospodářskému rozvratu v závodech, podchytily v nich kladné složky, daly podněty k reorganizaci výroby. U nás jsou nositeli a strážcem klidu a pořádku v závodech, průkopníkem snah o zlepšení pracovní morálky a zvýšení pracovního výkonu.

Dekretem presidenta republiky z 19. října 1945 č. 104 Sb., o závodních a podnikových radách, bylo jasné vytyčeno skutečné poslání závodních rad v našem hospodářském životě. Dekret navazuje ideově